

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENT GUVERNAMENTAL

Text tradus și redactat de Direcția Generală Agent Guvernamental. Poate fi supus revizuirii redacționale.

SECȚIUNEA A DOUA

CAUZA BAȘTOVOI c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 36125/14)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

5 iulie 2016

Hotărîrea este definitivă. Aceasta poate fi supusă unei revizui editoriale.

În cauza Baștovoi c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Doua), reunită într-un Comitet compus din:

Stéphanie Mourou-Vikström, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Georges Ravarani, *judcători*,

și Hasan Bakirci, *Grefier Adjunct al Secțiunii*,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 14 iunie 2016, ,

Pronunță prezenta hotărîre adoptată la aceeași dată;

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 36125/14) depusă împotriva Republicii Moldova („RM”), prin care un cetățean al RM, dl. Andrei Baștovoi („reclamantul”) a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului („Curtea”) la 24 aprilie 2016, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență juridică, a fost reprezentat de către dl. Zadoinov, avocat care practică în Chișinău. Guvernul RM („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl. L. Apostol.

3. La 18 decembrie 2014 cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

4. Reclamantul s-a născut în anul 1959 și la moment este deținut în Chișinău.

5. Circumstanțele cauzei, prezentate de părți, pot fi rezumate, după cum urmează.

6. La 23 decembrie 2013 reclamantul a fost arestat, fiind acuzat de delapidare de fonduri și de organizarea unei tentative de omor a doi oameni de afaceri. De la această dată reclamantul a fost deținut în Penitenciarul nr. 13.

7. Potrivit reclamantului, acesta era deținut într-o celulă de 6 m.p, împreună cu alți 5 deținuți, fiecareia revenindu-i foarte puțin spațiu. Din cauza supraaglomerării, deținuții erau nevoiți să împartă paturile. Reclamantul nu a fost asigurat cu lenjerie de pat și nici cu pernă. În celulă nu era chiuveță și nici conectare la rețeaua de apă. Mîncarea era de proastă calitate și necomestibilă. Grupul sanitar nu era separat de restul celei și

genera un miros puternic. Celula nu avea acces la lumina solară, iar ventilarea era foarte slabă.

8. Reclamantul a susținut că a fost deținut împreună cu persoane care sufereau de tuberculoză, HIV/SIDA și alte maladii infecțioase. Ca urmare a faptului că a fost deținut în condiții inumane, reclamantul s-a îmbolnăvit de micoze, gastrită și infecții respiratorii. Acestuia nu i-a fost acordată asistența medicală necesară și nu i s-a permis să primească de la soția sa medicamente pe bază de plante.

9. Reclamantul s-a plîns de condițiile inumane de detenție la Procuratura Chișinău și la Curtea de Apel. La 14 aprilie 2014 Departamentul Instituțiilor Penitenciare examinînd alegațiile acestuia a răspuns că, nu s-a constatat vreo încălcare a legislației naționale.

10. Guvernul a susținut că celula reclamantului (nr. 130) măsura 10 m.p. și era destinată pentru patru persoane. Toți deținuții aveau paturile sale proprii. Celula era echipată cu chiuvetă și era conectată la rețeaua de apă. În conformitate cu Hotărîrea de Guvern nr. 609 privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deținuților, reclamantul a fost asigurat cu produse igienice și mîncare fierbinte de trei ori pe zi. Guvernul a susținut că în acea celulă nu erau deținute persoane care sufereau de maladii infecțioase. Totodată, Guvernul a pretins că reclamantului i-a fost acordată asistența medicală și a prezentat dovezi care să confirme examinările medicale efectuate.

II. MATERIALE RELEVANTE

11. Curtea se referă la materialele relevante citate în jurisprudența sa anterioară în privința Republicii Moldova (a se vedea, cu titlu de exemplu, *Shishanov c. Republicii Moldova*, nr. 11353/06, §§ 50-61, 15 Septembrie 2015).

12. În rapoartele sale pentru anii 2013, 2014 și 2015 privind condițiile de detenție ca urmare a mai multor vizite la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova („Centrul pentru drepturile Omului, care de asemenea acționează în numele Ombudsmanului”) a constatat probleme serioase, în special privind supraaglomerarea, calitatea mîncării, ventilarea și accesul la lumina solară. În lumina constatărilor sale din rapoartele pentru anii 2014 și 2015 s-a recomandat închiderea Penitenciarului nr. 13, sau în cazul în care nu este posibil, să fie, în mod urgent, îmbunătățite condițiile de detenție.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

13. Reclamantul s-a plîns că lipsa asistenței medicale din Penitenciarul nr. 13 și condițiile materiale de detenție au constituit un tratament inuman și degradant. Acesta s-a bazat pe art. 3 din Convenție, redactat după cum urmează:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”

A. Cu privire la admisibilitate

14. Guvernul a susținut că prin faptul că nu a solicitat o compensație pentru prejudiciul cauzat de detenția sa în condiții inumane, reclamantul a omis să epuizeze remediile naționale disponibile. Guvernul a prezentat rezumatul a patruzeci și șase de cauze examinate de instanțele naționale în care deținuții au înaintat acțiuni de solicitare a compensațiilor pentru încălcarea art. 3 din Convenție. De asemenea Guvernul a indicat Decizia Explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție din 24 decembrie 2012 cu privire la remediul compensatoriu introdus pentru încălcarea art. 3, 5 și 8.

15. Reclamantul a susținut că nu a avut nici un remediu efectiv în privința plîngerilor sale în temeiul art. 3.

16. Deși Guvernul s-a referit la jurisprudența sa națională, trebuie de notat că la Curte nu a fost prezentată nici o copie a hotărîrilor relevante.

17. Curtea notează că a constatat încălcarea art. 13 din Convenție în *Malai c. RM* (nr. 7101/06, §§ 45-46, 13 noiembrie 2008), *I.D. c. RM* (nr. 47203/06, § 50, 30 noiembrie 2010) și *Rotaru c. RM* (nr. 51216/06, § 47, 15 februarie 2011) din cauza lipsei unor remedii interne eficiente în ceea ce ține de condițiile inumane și degradante de detenție. Instanța europeană observă că remediul sugerat de Guvern nu are un efect preventiv în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție, ci doar un efect compensatoriu (a se vedea, de exemplu, *Holomiov c. RM*, nr. 30649/05, § 107, 7 noiembrie 2006). Prin urmare, acesta nu este efectiv pentru persoanele care la momentul înaintării cererii la Curte încă se aflau în detenție în asemenea condiții (a se vedea, de exemplu, *Oprea c. RM*, nr. 38055/06, § 33, 21 decembrie 2010). În prezenta cauză, la momentul înaintării cererii la Curte, reclamantul se afla în detenție și s-a plîns la Curtea de Apel Chișinău și Procuratură în privința condițiilor sale de detenție. Aparent, situația sa nu s-a schimbat. Prin urmare, Curtea respinge obiecția Guvernului.

18. Curtea constată că această plîngere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 litera (a) din convenție. Ea constată în continuare că

nu este inadmisibilă nici un alt motiv. Prin urmare, trebuie să fie declarată admisibilă.

19. În același timp, Curtea notează că reclamantul a omis să-și fundamenteze capătul de plîngere în temeiul art. 3 din Convenție, precum că în perioada detenției nu a beneficiat de asistența medicală necesară. Potrivit probelor prezentate de Guvern, acesta a fost examinat de un medic cînd a fost plasat în detenție și ulterior, de mai multe ori a fost examinat de oftalmolog și reumatolog, fiindu-i acordat tratamentul medical corespunzător necesităților sale. Reclamantul nu a prezentat nici o probă că ar fi cerut, dar nu a primit, vreun tratament medical specific adițional și nici că administrația penitenciarului i-ar fi interzis să primească de la soția sa medicamentele pe bază de plante. Prin urmare, Curtea conchide că acest capăt de cerere în temeiul art. 3 din Convenție este în mod vădit nefondat și, prin urmare, inadmisibil în sensul art. 35 §§ 3 și 4.

B. În fond

20. Reclamantul a susținut că condițiile de detenție din Penitenciarul 13 au constituit un tratament inuman și degradant, referindu-se în particular la supraaglomerare, calitatea proastă a alimentelor, lipsa ventilării, a accesului la lumina solară, precum și a separării dintre grupul sanitar de restul celei.

21. Guvernul a susținut că condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 nu au constituit un tratament inuman și degradant și a menționat că celulele erau renovate în fiecare an.

22. Curtea reiterează că statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modul și metoda de executare a măsurii să n-o supună suferinței sau unor greutăți de o intensitate care să depășească nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, avînd în vedere cerințele practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea să îi fie protejate în mod adecvat (a se vedea *Kudla v. Poland* [GC], nr. 30210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI , și *Popov c. Rusiei*, nr. 26853/04, § 208 13 iulie 2006).

23. Instanța europeană reiterează, în particular că o lipsă serioasă de spațiu într-o celulă de penitenciar este calificată drept un factor care trebuie luat în considerare la stabilirea faptului dacă condițiile de detenție descrise sunt „degradante” în sensul art. 3 din Convenție și poate releva o violare, fie luat separat, fie împreună cu alte încălcări (a se vedea, printre altele, *Karalevičius c. Lituaniei* nr. 53254/99, §§ 39, 7 aprilie 2005, și *Ananyev și alții*, nos. 42525/07 și 60800/08, §§ 139-165, 10 ianuarie 2012, §§ 145-147 și 149).

24. În prezenta cauză, Curtea notează că supraaglomerarea a fost confirmată atât de Guvern, prin datele cu privire la mărimea și capacitatea celulelor (a se vedea paragraful 10 mai sus), cît și de Centrul pentru Drepturile Omului (a se vedea paragraful 12 mai sus). Mai mult, calitatea alimentelor, lipsa luminii solare, ventilația insuficientă și lipsa intimității la utilizarea

toaletelor au sporit suferințele reclamantului, care au depășit nivelul acceptat de suferință inerentă detenției (a se vedea *Onaca c. României*, nr. 22661/06, §§ 38-39, 13 martie 2012). În lipsa unor dovezi din partea Guvernului în privința faptului că pe parcursul ultimilor ani la Penitenciarul nr. 13 s-au efectuat îmbunătățiri considerabile, Curtea consideră că nu este nici un temei de a devia de la concluziile sale expuse în hotărârile anterioare (a se vedea, printre cele mai recente, *Silvestru c. RM*, nr. 28173/10, 13 ianuarie 2015; *Pisaroglu c. RM*, nr. 21061/11, 3 martie 2015; și *Mescereacov c. RM*, no. 61050/11, 16 februarie/februarie 2016).

25. De asemenea, Curtea a reiterat că, în cauza dominantă *Shishanov c. Republicii Moldova* (citată mai sus, § 139), a considerat necesară aplicarea art. 46 din Convenție. În particular, Curtea a decis că autoritățile RM trebuie să instituie, fără întârzieri, un remediu sau o combinație de remedii, cu efect preventiv și compensator pentru a garanta că încălcările Convenției ca urmare a condițiilor neadecvate de detenție în RM să fie redresate eficient.

26. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a determina Curtea să concluzioneze că, în prezenta cauză, în privința condițiilor de detenție a reclamantului, a existat o încălcare a art. 3 din Convenție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE

27. Reclamantul s-a plîns că nu a avut la dispoziție un remediu efectiv în privința plîngerilor sale în temeiul art. 3 din Convenție. Acesta s-a bazat pe art. 3 din Convenție.

28. Guvernul a obiectat că sarcina intentării unei acțiuni civile de solicitare a compensației pentru pretense încălcări ale art. 3 din Convenție îi revenea reclamantului. Guvernul s-a bazat pe o listă de cauze naționale.

29. Curtea constată că această plîngere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 litera (a) din convenție și constată că nu este inadmisibilă din alte motive. Prin urmare, trebuie să fie declarată admisibilă.

30. După cum Curtea a statuat în mai multe rînduri, art. 3 garantează disponibilitatea unui remediu la nivel național pentru a pune în aplicare esența drepturilor și libertăților protejate de Convenție, indiferent de forma în care este prevăzut în sistemul juridic național. Efectul art. 13 este, prin urmare, să ceară asigurarea unui remediu național care să facă față fondului unei „plîngeri de natură a fi susținută” în temeiul Convenției și să garanteze o redresare potrivită.

31. În prezenta cauză, pentru aceleași motive precum cele care au condus la respingerea obiecției preliminare a Guvernului privind epuizarea remediilor naționale (a se vedea alineatul 17 mai sus), Curtea constată că a avut loc încălcarea art. 13 din Convenție ca urmare a lipsei remediilor efective în privința plîngerilor referitoare la condițiile de detenție în Moldova.

III. APPLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

32. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocolelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

33. Reclamantul a pretins 10,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit în urma detenției sale în condiții inumane și degradante.

34. Guvernul a susținut că suma pretinsă este excesivă.

35. Curtea consideră că este necesar să acorde reclamantului o despăgubire cu titlu de prejudiciu moral. Statuind echitabil, Curtea îi acordă reclamantului 5, 700 EUR.

B. Costuri și cheltuieli

36. De asemenea, reclamantul a pretins 3,500 EUR pentru costurile și cheltuielile suportate în fața instanțelor naționale și a Curții. Acesta s-a bazat pe contractul cu avocatul său, precum și pe fișa de pontaj în care erau prezentate detaliat orele lucrate de acesta, în total fiind șaiszeci de ore, la un tarif de 100 EUR pe oră.

37. Guvernul a considerat suma pretinsă excesivă și a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului.

38. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care acesta a demonstrat că ele au fost necesare și sunt rezonabile ca mărime. În cazul de față, ținând cont de criteriile de mai sus, documentele aflate în posesia sa, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantului 1,500 EUR pentru costuri și cheltuieli, fără 850 EUR care au fost deja achitați de către Consiliul Europei pentru asistența juridică.

C. Penalități

39. Curtea consideră că rata dobânzii de întârziere se va calcula conform ratei minime de împrumut a Băncii Centrale Europene, la care se vor adăuga trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* plîngerea în temeiul art. 3 (cu privire la condițiile rele de detenție) și în temeiul art. 13 admisibilă, iar restul plîngerii inadmisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a art. 3 din Convenție;
3. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea art. 13 din Convenție în conexiune cu art. 3;
4. *Hotărăște*
  - (a) că statul pîrît urmează să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care vor fi convertite în valuta statului pîrît la rata aplicabilă la data efectuării:
    - (i) 5,700 EUR (cinci mii șapte sute euro), plus orice sumă ce poate fi percepută cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
    - (ii) 650 EUR (șase sute cinzeci euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamantului cu titlu de impozit, pentru costuri și cheltuieli;
  - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să se achite o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întîrziere, plus trei procente;
5. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă pentru surplus.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 5 iulie 2016, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakirci
Grefier Adjunct

Stéphanie Mourou-Vikström
Președinte